

BUGUNGI KUNDA INGLIZ TILINING AHAMIYATI

Mamanov Shahzod Zafar o'g'li

Annotatsiya: Mazkur maqolada bugungi kunda ingliz tilining jamiyat hayotidagi ahamiyati yoritilgan. Unda ingliz tilining xalqaro muloqot vositasi sifatidagi o'rni, ilm-fan, ta'lim, texnologiya va kasbiy faoliyatdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, ingliz tilini o'rganish orqali shaxsning bilim doirasini kengaytirish, zamonaviy axborot manbalaridan samarali foydalanish hamda xalqaro hamkorlik imkoniyatlarini oshirish masalalari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, xalqaro muloqot, ta'lim, ilm-fan, globalizatsiya, axborot texnologiyalari, xorijiy til, kasbiy rivojlanish, kommunikatsiya, bilim olish.

Ingliz tili bugungi kunda global kommunikatsiyada katta ahamiyatga ega va u Ingliz tilida so'zlashuvchi va ona tili bo'lmaganlarning aksariyati o'zlarining biznes masalalarida yoki biznes tashkilotlarida ingliz tilidan muloqot qilish usuli sifatida foydalanadilar. Ingliz tili zamonaviy dunyoda eng tez rivojlanayotgan tilga aylandi va u sharq va g'arb, shimol va janubni bog'lab diplomatiya, fan, texnika va texnologiya, tibbiyot, savdo va tijorat, mehnat bozorida, ilmiy tadqiqotlar, ta'lim, turizm, internet, bank ishi, biznes, reklama, kino sanoati, transport, farmatsevtika va boshqa barcha sohalarda dominant global til sifatida mustahkam o'rtnashgan.

Avvalo, ingliz tili **xalqaro muloqot tili** sifatida katta ahamiyatga ega. Dunyoning ko'plab mamlakatlarida turli millat vakillari o'zaro muloqot qilishda aynan ingliz tilidan foydalanadilar. Turizm, biznes uchrashuvlari, xalqaro konferensiyalar va turli madaniy almashinuv dasturlarida ingliz tilini bilish odamlar o'rtasida oson va samarali aloqa o'rnatishga yordam beradi.

Shuningdek, ingliz tili **ilm-fan va ta'lim sohasida** ham muhim o'rin tutadi. Dunyo bo'yicha chop etilayotgan ilmiy maqolalar, tadqiqotlar va zamonaviy adabiyotlarning katta

qismi ingliz tilida yoziladi. Shu sababli ingliz tilini bilgan inson ilmiy yangiliklar bilan tezroq tanishish, yangi bilimlarni o'zlashtirish va o'z bilim doirasini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Ko'plab nufuzli universitetlar ham ta'lim jarayonini ingliz tilida olib boradi.

Ingliz tilini bilish insonning dunyo qarashini kengayishiga yordam beradi va global jamiyatda o'zining o'rinini egallashga yordam beradi chunki u ko'pgina mamlakatlarda rasmiy tillardan biri sifatida qabul qilingan. Ingliz tili rasmiy til bo'lgan mamlakatlar va hududlar ro'yxati 2020 yil holatiga ko'ra, ingliz tili rasmiy til bo'lgan 58 ta suveren davlat va 28 ta suveren bo'lmagan subektlar mavjud. Bugungi kunda, ingliz tili 500 milliondan ko'proq kishining asosiy muloqot tili bo'lib, yana 1 milliard 500 millionga yaqin inson uchun ikkinchi til hisoblanadi.

Ingliz tili ko'plab sohalarida, ayniqsa kompyuter dasturlash kabi raqamli texnologiyalarda, shuningdek, ilmiy maqolalar aksariyat hollarda faqat ingliz tilida chop etiladigan ilmiy tadqiqot va oliy ta'lim sohalarida keng tarqalgani sababli, ish beruvchilar, ota-onalar va o'quvchilar uni karyera muvaffaqiyati uchun zarur deb bilishadi va bu talabni yuzaga keltiradi.

Natijada, bizning Ingliz tilining kelajagi hisobotimiz ko'rsatishicha, ingliz tilini o'rganuvchilar soni keyingi o'n yil ichida barqaror qolishi yoki hatto ortishi kutilmoqda.

Shunday bo'lsa-da, an'anaviy ravishda o'qitish va imtihonlarda grammatika, so'z boyligi hamda o'qish va yozish kabi qabul qilish ko'nikmalariga urg'u berilgan bo'lsa, bugungi kunda ish beruvchilar to'rtala til ko'nikmasini ham yaxshi egallashni talab qilmoqdalar. Biroq, bu va talab qilinadigan malaka darajasi lavozim va sohaga qarab farqlanadi. Masalan, hujjatlarni tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash uchun o'qish va yozish ko'nikmalari juda muhim. Aksincha, sayohat va mehmondo'stlik kabi xizmat ko'rsatish sohalarida gapirish va tinglab tushunish ko'nikmalari mijozlar bilan muloqot qilishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Bugungi globallashuv asrida ingliz tili dunyo bilan bog'lanishning asosiy vositasiga aylangan. Bu til bizni faqat muloqot qilishda emas, balki imkoniyatlar yaratishda ham

qo'llab-quvvatlaydi. Har bir sohada ingliz tilini bilish nafaqat talab, balki ehtiyojga aylangan. Agar ilgari bu til faqat xorijiy mamlakatlarda ishlash yoki o'qish uchun kerak bo'lsa, bugungi kunda u kundalik hayotimizning ajralmas qismiga aylangan.

Birinchidan, ingliz tili dunyo xalqlarini birlashtiradigan global ko'prikdir. Qayerga bormaylik, bu til yordamida boshqa millatlar vakillari bilan erkin muloqot qilishimiz mumkin. Masalan, xorijiy mamlakatlarda sayohat qilishda mehmonxona buyurtma qilish, xarid qilish yoki yo'nalish so'rashda aynan ingliz tilidan foydalanamiz. Turizm, xalqaro biznes, va madaniyatlararo hamkorlikda bu tilning ahamiyati beqiyos. Bu orqali turli millat va madaniyat vakillari o'zaro birlashadi, fikr almashadi va dunyoni kengroq tushunish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Ikkinchidan, ilm-fan va ta'lim sohasida ingliz tili misli ko'rilmagan imkoniyatlar eshigini ochadi. Bugungi kunda eng nufuzli universitetlar, xalqaro grant dasturlari va ilmiy ma'lumotlar aynan ingliz tilida taqdim etiladi. O'zbekiston yoshlari uchun ham ingliz tilini bilish xorijiy oliy o'quv yurtlarida o'qish, xalqaro konferensiyalarda qatnashish va dunyo miqyosidagi olimlar bilan fikr almashish imkoniyatini beradi. Bu tilni o'rgangan inson dunyo ilm-fanining eng so'nggi yangiliklaridan xabardor bo'ladi, bu esa uning kelajakdagi rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

Bugungi kunda ingliz tilida ko'plab ilmiy ma'ruzalar, maqolalar, hisobotlar chop etiladi. Internet resurslarining 90 foizi ingliz tilida. Barcha sohalaridagi ma'lumotlarning asosiy qismi birinchi bo'lib ingliz tilida paydo bo'ladi. Adam Xuttner-Koros shunday fikr bildirib o'tgan edi: "akademik maqolalar ingliz tilidagi nashrlarda o'z mamlakatlaridagi nashrlardan bir necha barobar ko'p". Bu shuni ko'rsatadiki, jahon miqyosida e'tirof etilgan asarlar yaratmoqchi bo'lgan olimlar o'z maqolalarini ingliz tilida nashr etishlari kerak, chunki 1998 yildagi statistikaga ko'ra barcha ilmiy jurnal maqolalarining 80% dan ko'prog'i ingliz tilida yozilgan.

Ingliz tilini o'rganishning yana bir afzalligi ishga joylashishdir, chunki ish beruvchilarning aksariyati til ko'nikmalarini, xususan, ingliz tilida muloqot qilish ko'nikmalarini talab qiladi. Buning sababi shundaki, kompaniyalarning aksariyati xalqaro

kompaniyalar bilan ishlaydi. Hozirgi kunda talabalarning aksariyati dunyo bo'ylab yaxshi ish imkoniyatlariga ega bo'lish uchun chet davlatda o'qishni afzal ko'rishadi va bunda ularga ingliz tilini bilishgani yordam beradi. Shunday qilib, ingliz tilini chet tili sifatida o'rganuvchilar fan va texnologiya, IT, muhandislik, tibbiyot, huquq, biznes, turizm va boshqa sohalarda o'rganish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun ingliz tilini o'rganishi kerak bo'ladi, chunki butun dunyo bo'ylab ushbu sohalardagi adabiyotlarning aksariyati faqat ingliz tilida yozilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tashabbuslari bilan so'nggi yillarda ingliz tilini o'qitish masalasiga katta e'tibor qaratilmoqda. “Yangi O'zbekiston – Yangi Ta'lim” konsepsiyasi doirasida chet tillarini o'qitishning samarali usullari joriy qilinmoqda. Maktabgacha ta'lim muassasalaridan boshlab oliy ta'limgacha bo'lgan barcha bosqichlarda ingliz tili chuqur o'qitilmoqda. Ko'plab xalqaro dasturlar — CEFR, IELTS, TOEFL, Cambridge Assessment tizimlari asosida ta'lim sifati baholanmoqda. Bundan tashqari, “English Speaking Nation”, “Teach for Uzbekistan”, “Foreign Languages – Key to the Future” kabi loyihalar orqali chet tillar o'qituvchilarining malakasini oshirish ishlari faol davom etmoqda. Bu esa yosh avlodning xalqaro miqyosda raqobatbardosh kadr sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Ingliz tilini bilgan yoshlar global bilim manbalariga kirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Xorijiy universitetlarda tahsil olish, xalqaro grant va stajirovkalarda ishtirok etish, dunyoning turli burchaklaridagi tengdoshlari bilan tajriba almashish — bularning barchasi ingliz tili orqali amalga oshadi. Masalan, Fulbright, Chevening, Erasmus+, DAAD, Bolashaq kabi xalqaro dasturlarda qatnashish uchun ingliz tilini yaxshi bilish talab qilinadi. Shu sababli, til o'rganish bugungi yoshlar uchun nafaqat shaxsiy maqsad, balki kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyat garovidir. Texnologiyalar rivoji bilan ingliz tilini o'rganish jarayoni ham yangi bosqichga ko'tarildi. Internetdagi onlayn platformalar — Duolingo, BBC Learning English, Coursera, Khan Academy, TED Talks kabi resurslar til o'rganishni qulay va interaktiv shaklda tashkil etish imkonini bermoqda. Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar (masalan, ChatGPT kabi) yordamida

foydalanuvchilar ingliz tili grammatikasini, talaffuzini va yozma nutqni avtomatik tarzda mashq qila oladilar. Bu esa o'quv jarayonining samaradorligini yanada oshiradi.

Ingliz tilini bilish **kasbiy faoliyatda** ham katta imkoniyatlar yaratadi. Bugungi kunda ko'plab xalqaro kompaniyalar va tashkilotlar ingliz tilini biladigan mutaxassislarni ishga qabul qilishga ustunlik beradilar. Ingliz tilini yaxshi bilgan inson xorijiy hamkorlar bilan ishlash, xalqaro loyihalarda ishtirok etish va o'z kasbiy malakasini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Ingliz tili **internet va axborot texnologiyalari** sohasida ham keng qo'llaniladi. Internetdagi ma'lumotlarning katta qismi ingliz tilida bo'lgani sababli ushbu tilni bilish turli axborot manbalaridan erkin foydalanish imkonini beradi. Bu esa o'quvchilar va talabalar uchun yangi bilimlarni tez va samarali o'rganishga yordam beradi.

Ingliz tili bugungi kunda nafaqat xorijiy til sifatida, balki global muloqot, ilm-fan, ta'lim va kasbiy rivojlanishning muhim vositasi sifatida katta ahamiyat kasb etadi. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimida ingliz tilini o'rganishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili bugungi globallashuv asrida insoniyatni birlashtiruvchi, ilm-fan va taraqqiyotga eltuvchi eng muhim ko'prikdir. Uni mukammal o'rganish har bir yoshning kelajak sari qo'ygan eng muhim qadami sanaladi. O'zbekiston yoshlarining ingliz tilini o'zlashtirishi mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzini oshiradi, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytiradi va yangi avlodning intellektual salohiyatini mustahkamlaydi. Shunday ekan, ingliz tili — bu faqat dars emas, balki imkoniyatlar eshigini ochuvchi kalitdir. Uni o'rganish orqali har bir inson nafaqat o'z hayotini, balki jamiyat kelajagini ham yuksaltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Crystal, D. (2003). English as a Global Language. Cambridge University Press.
2. Karimova, N. (2021). Ingliz tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti nashriyoti.
3. J. Jalolov. Ingliz tili o'qitish metodikasi, "O'qituvchi" nashriyoti. Toshkent.

4. Jalolov J. Chet tili o‘qitish metodikasi.
5. Bolton, K. (2008). English in Asia: From China to ASEAN. World Englishes.
6. McCrum, R., Cran, W., & MacNeil, R. (2003). The Story of English. Penguin Books.